

rakterystykę krakowskiego lub lwowskiego ruchu wydawniczego w określonym przedziale chronologicznym. W dziale zatytułowanym *Biblioteki* opublikowano 9 tekstów prezentujących m.in. poszczególne księgozbiory, działalność bibliofilską wybranych osób i inne zagadnienia związane z krakowskimi i lwowskimi bibliotekami. Najwięcej miejsca w omawianym wydawnictwie zajęły publikacje działu *Prasa*, w skład którego weszły 32 opracowania. Większość z nich poświęcono periodykom z obszaru Krakowa i Lwowa. W licznych artykułach zaprezentowano także dzieje wybranych typów prasy w XIX i XX w. Autorzy kilku prac podjęli próbę przedstawienia określonych zagadnień charakterystycznych dla poszczególnych pism (np. tematyki pojawiającej się na ich łamach).

Podsumowując te krótkie omówienie publikacji, należy zgodzić się z opinią redakcji, że zamieszczone na kartach dziewiątego tomu *Kraków -*

Lwów artykuły „są oryginalnymi pracami badawczymi wzbogacającymi stan wiedzy i przynoszącymi nowe ustalenia”, a także, że charakteryzowany zbiór tekstów „prezentuje różnorodny, bogaty dorobek badawczy, w którym zdecydowanie dominuje tematyka prasoznawcza”³. Omawiana praca jest bezsprzecznie bardzo wartościową pozycją, przydatną dla osób poszukujących informacji zarówno z zakresu bibliologii, jak i dotyczących historii Krakowa, Lwowa, a czasami również całego obszaru Galicji.

Marcin Żynda

Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

³ Redakcja, *Słowo wstępne*, [w:] *Kraków - Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku*, t. 9, cz. 1, pod red. H. Kosętki, B. Góry, E. Wójcik, Kraków 2009, s. 6.

Nowe technologie w bibliotekach publicznych to książka będąca pokłosiem VII konferencji dotyczącej automatyzacji bibliotek publicznych. Pozycja ukazała się w 2009 r. nakładem Wydawnictwa SBP i należy do serii „Propozycje i Materiały”. Znalazło się w niej 20 referatów, 5 prezentacji sponsorów konferencji oraz płyta CD-ROM, zawierająca pokazy uzupełniające wystąpienia.

Zebrane artykuły zostały ujęte w pięć grup tematycznych: *Stan obec-*

Nowe technologie w bibliotekach publicznych: materiały z VII ogólnopolskiej konferencji pt. „Automatyzacja bibliotek publicznych”, Warszawa, 26–28 listopada 2008 r., pod red. Elżbiety Górskiej, Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 2009, 245, [5] s., il., ISBN 978-83-61464-15-0

ny i projekty dla bibliotek, *Technologie informacyjne i oprogramowanie dla bibliotek, Współpraca dla bibliotek, Biblioteki cyfrowe oraz Wystąpienia sponsorów.*

Pierwszy dział *Stan obecny i projekty dla bibliotek* otwiera artykuł, a właściwie raport, autorstwa Katarzyny Winogrodzkiej na temat stanu automatyzacji bibliotek publicznych. Badania, na podstawie których powstało opracowanie, przeprowadzono w 2008 r. jako kontynuację podobnych analiz wykonanych przez Komisję Automatyzacji Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 2000 r. Sam raport jest niezwykle obszerny i swą tematyką obejmuje nie tylko automatyzację procesów bibliotecznych, ale również digitalizację zasobów bibliotek, sieciowy dostęp do nich oraz związane z tym usługi.

Dwa następne artykuły Elżbiety Kalinowskiej oraz Jacka Wojnarowskiego podejmują tematykę programów rozwoju bibliotek publicznych. W obu przypadkach opisywane są programy pomocowe przeznaczone dla mniejszych placówek. Tematem przewodnim podjętym przez Elżbietę Kalinowską jest program „Biblioteka+”, patronowany przez Instytut Książki, a skierowany głównie do ośrodków gminnych. Jacek Wojnarowski przybliży natomiast „Program Rozwoju Bibliotek”, sponsorowany przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności. Wspólnym celem opisywanych przedsięwzięć jest uczynienie z bibliotek publicznych centrów kulturalnych,

edukacyjnych i informacyjnych dla lokalnej społeczności.

Drugi dział *Technologie informacyjne i oprogramowanie dla bibliotek* zawiera pięć artykułów. Pierwszy z nich pt. *Serwisy społecznościowe i inicjatywy sieciowe jako formy propagowania czytelnictwa* – autorstwa Magdaleny Szpunar – jest ciekawym spojrzeniem na rolę Internetu jako środka w procesie kształtowania reklamy i recenzji książki. Autorka w przekonujący sposób udowadnia, że nowe usługi sieciowe potrafią pozytywnie stymulować zainteresowania czytelnicze.

W tym samym dziale Bożena Bednarek-Michalska i Lidia Derfert-Wolf propagują ideę Open Access. W tekście oprócz historii, głównych założeń oraz trendów rozwoju tego ruchu znajdujemy bardzo rozbudowany wykaz adresów internetowych najpopularniejszych repozytoriów i wyszukiwarek oferujących wolny dostęp do publikacji naukowych. Artykuł przynosi także charakterystykę problemów, z którymi boryka się ruch Open Access, oraz propozycje sposobów ich przezwyciężenia.

W kolejnej publikacji Agnieszka Koszowska prezentuje modele oraz przykładowe zastosowania narzędzi i technologii Web 2.0 w bibliotekach polskich i zagranicznych. Sam temat, choć nie wydaje się zbyt odkrywczy, to potraktowany został w ciekawy i pouczający sposób, czego brakuje wielu podobnym tekstom.

Następny artykuł (*Biblioteczne oprogramowanie Open Source w polskich realiach*) jest poświęcony tema-

tyce coraz popularniejszego na świecie oprogramowania Open Source. Jego autor – Aleksander Radwański – podaje podstawowe informacje o oprogramowaniu użytkowym oraz najczęściej instalowanych systemach bibliotecznych tego typu. Publikacja porusza zarówno aspekty prawne, finansowe, jak i technologiczne dotyczące Otwartego Oprogramowania. Całość zagadnienia jest potraktowana niezwykle kompleksowo, choć w kilku przypadkach zrozumienie tekstu utrudnia brak wyjaśnień odnoszących się do typowo informatycznych sformułowań.

O to, *Czy MAK przejdzie do historii?*, pytają w swoim artykule Katarzyna Ślaska i Tomasz Cieślak. Autorzy przedstawiają historię, stan obecny i perspektywy rozwoju systemu bibliotecznego MAK. Wskazują na uczestnictwo i współpracę Biblioteki Narodowej i Instytutu Książki w projekcie „Biblioteka+”, w ramach którego ma powstać najnowsza wersja omawianego programu – MAK+.

Trzeci i zarazem największy z działów *Współpraca bibliotek* tworzy siedem publikacji. Pierwsza z nich pt. *Biblioteki publiczne w Narodowym Uniwersalnym Katalogu Centralnym NUKAT* jest opisem działalności jednego z ważniejszych przedsięwzięć bibliotekarstwa polskiego. Jego autorka – Maria Burchard – podkreśla, że choć NUKAT jest związany głównie z bibliotekami akademickimi, swój współdział w jego tworzeniu mają również księżnice publiczne (o statusie bibliotek naukowych). Tekst wykazuje ich wkład w budowę katalogu, a także szereg ko-

rzyści płynących z tej formy współpracy dla obu typów bibliotek.

Kolejna publikacja tego działu porusza tematykę opracowywania bibliografii regionalnych w Internecie. Po krótkim rysie historycznym, związanym z początkami automatyzacji prac nad bibliografiami regionalnymi, autorka – Sylwia Wesołowska – przybliża szereg problemów, z którymi borykają się biblioteki przy ich tworzeniu. Integralną część artykułu stanowi obszerny – składający się ze 114 pozycji – aneks, prezentujący tytuły bibliografii regionalnych dostępnych w Internecie.

W tym samym dziale znajdują się teksty Lidii Marcinkiewicz i Agnieszki Joanny Strojek. Oba poruszają tematykę tworzenia regionalnych systemów informacji. Pierwsza z autorek opisuje projekt „Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Region@lnej i N@ukowej” tworzonoego przez biblioteki Szczecina, Koszalina, Kołobrzegu i okolic, druga zaś – „Mazowieckiego Centrum Informacji Bibliotecznej”. W obu przypadkach głównym założeniem projektów jest ułatwienie dostępu do zasobów edukacyjnych, naukowych i kulturalnych danego regionu.

Kolejny artykuł – autorstwa Piotra Ziembickiego – jest próbą przybliżenia koncepcji rozproszonego systemu gromadzenia i dystrybucji informacji. W tekście zostają przedstawione zmiany w technologii informatycznej, a także w funkcjonowaniu społeczeństwa, które wpływają na działalność bibliotek. Według autora, prowadzi to do powstawania systemów gromadze-

nia i dystrybucji informacji, czego dowodem jest rozwijające się Centrum Elektronicznej Informacji Regionalnej i Turystycznej powstałe w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Zielonej Górze.

Współpracę w zakresie tworzenia aktualnej informacji o zbiorach i ich dostępności w ramach bibliotek powiatu sieradzkiego omawia z kolei Janina Andryszak. Autorka charakteryzuje jedno z tego typu rozwiązań, oparte na systemie bibliotecznym SOWA.

Tematykę opracowania zbiorów za pomocą konkretnych systemów bibliotecznych, tym razem MAK i ALEPH, podejmuje w swoim referacie także Beata Korman. Jest to wyczerpujący przegląd praktycznych rozwiązań, z których mogą skorzystać biblioteki publiczne we współpracy ze swoimi filiami bądź bibliotekami w regionie na etapie tworzenia wspólnego katalogu centralnego.

Czwarty dział książki odnosi się do bibliotek cyfrowych i zawiera pięć referatów. Dział otwiera artykuł *Otoczenie prawne biblioteki cyfrowej* autorstwa Barbary Szczepańskiej, który jest poświęcony tworzeniu i funkcjonowaniu bibliotek cyfrowych w kontekście wybranych polskich aktów prawnych, a więc *Ustawy o bibliotekach*, *Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* oraz *Ustawy o bazach danych*.

W kręgu organizacji bibliotek cyfrowych pozostaje także artykuł Władysława Marka Kolasy pt. *Biblioteki cyfrowe – wstęp do problematyki*. Jego autor charakteryzuje w nim bibliote-

ki cyfrowe, technologiczne aspekty tworzenia publikacji elektronicznych, a także tendencje rozwoju i wykorzystania bibliotek cyfrowych w kraju i na świecie. Ze względu na swój ogólny charakter wydaje się, że tekst ten powinien otwierać dział czwarty książki, stanowi bowiem o wiele lepsze wprowadzenie do tematu niż omówiony już artykuł autorstwa Barbary Szczepańskiej.

Nieco inne aspekty budowy bibliotek cyfrowych podejmuje Remigiusz Lis w referacie *Tworzenie bibliotek cyfrowych w środowisku bogatym w informację i ubogim w finanse*. Autor ukazuje specyfikę działania bibliotek cyfrowych, podkreślając ogrom przetwarzanych przez nie informacji oraz wskazując na niedofinansowanie wielu projektów i niezrozumienie potrzeby ich realizacji ze strony decydentów i środowisk naukowych.

Organizacją i logistyką digitalizacji zajmuje się natomiast Tomasz Kalota. W swoim artykule prezentuje on model digitalizacji składający się z czterech powiązanych ze sobą elementów: prezentacji, metadanych, digitalizacji i archiwizacji. Autor podaje wiele praktycznych porad odnoszących się do planowania i realizacji zadań związanych z digitalizacją zbiorów bibliotecznych.

Ostatni tekst tego działu pt. *Narodowe Repozytorium Dokumentów Elektronicznych* jest poświęcony problemowi składowania i zabezpieczania dokumentów elektronicznych przed zniszczeniem. W artykule są opisane zasady tworzenia repozytorium oraz

problemy pojawiające się w trakcie jego działania.

Uzupełnieniem referatów zamieszczonych w czterech zasadniczych działach książki są wystąpienia sponsorów. Czytelnik znajdzie tu prezentacje wizerunku i produktów takich firm, jak: ExLibris, Arfido, MOL oraz Sokrates.

Recenzowana publikacja jest wydana w sposób nienaganny zarówno pod względem merytorycznym, jak i wydawniczym. Już pobieżny przegląd tytułów poszczególnych artykułów pozwala stwierdzić, że zostały one przyporządkowane do właściwych działów książki. Wszystkie są równie ciekawe i prezentują wysoki poziom. Zawarte

w nich wskazówki, a także praktyczne przykłady są z całą pewnością warte uwagi. Opisane wdrożenia systemów i projektów mogą stanowić doskonały pomysł na uatrakcyjnienie oferty wielu bibliotek publicznych, a przy okazji szansę na rozwój zawodowy ich pracowników. Pracę *Nowe technologie w bibliotekach publicznych* można więc uznać za pozycję godną polecenia dla osób zainteresowanych nowymi trendami i przyszłością bibliotek publicznych.

Mariusz Jarocki

Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu